

مخبره طرح عفاف و حجاب

ستاد امر به معروف و نهی از منکر

پنجمین

شاخص های ابلاغی عفاف و حجاب
ستاد امر به معروف و نهی از منکر
به دستگاه ها و نهاد های دولتی

**حجاب مایه‌ی تشخص و آزادی زن است؛ برخلاف
تبلیغات ابلهانه و ظاهر بینانه‌ی مادیگرایان، مایه
ی اسارت زن نیست. حجاب وقار است، متانت
است، ارزشگذاری زن است، سنگین شدن کفه
ی آبرو و احترام اوست؛ این را باید خیلی قدر
دانست و از اسلام باید به خاطر مسئله‌ی حجاب
تشکر کرد؛ این جزو نعمتهای الهی است.**

بیانات در دیدار جمعی از مداحان سراسر کشور

۱۳۹۱/۰۲/۲۳

طرح جامع عفاف و حجاب

ستاد امر به معروف و نهی از منکر

(خلاصه طرح)

اداره کل خانواده و عفاف و حجاب

زمستان ۱۴۰۰

فهرست

۱	الف) مقدمه
۱	ب) بیان مسئله
۲	ج) اهداف طرح
۲	د) معرفی ویژگی های طرح بر اساس آسیب شناسی وضعیت موجود
۸	ه) عرصه های عفاف و حجاب
۱۰	و) مراحل اجرای طرح
۱۸	ز) ضرورت اجرای طرح توسط ستاد
۱۹	ح) ملاحظات
۲۱	شاخص های ابلاغی عفاف و حجاب ستاد امر به معروف ونهی از منکر به دستگاه ها و نهاد های دولتی
۲۷	شاخص های پوشش و حجاب اسلامی :

.....

.....

طرح جامع عفاف و حجاب ستاد امر به معروف و نهی از منکر

الف) مقدمه :

در حال حاضر، مسئله حجاب به یکی از دغدغه‌های اصلی در کشور تبدیل شده و بدحجابی به عنوان گسترده‌ترین نماد هنجارشکن، اسلامیت جمهوری اسلامی را به چالش کشیده است.

علی‌رغم اقدامات و برخوردهای پس از انقلاب که عموماً مقطعی، هیجانی، سلیقه‌ای و دارای افراط و تفریط بوده، نه تنها مسئله بدحجابی حل نشده بلکه وضع حجاب، سال به سال نابسامان‌تر شده است.

ب) بیان مسئله :

هم اکنون در مواجهه با مسئله عفاف و حجاب سه رویکرد را می‌توان اتخاذ نمود:

۱. لغو حجاب قانونی و اختیاری کردن حجاب:

از آن‌جا که رهاسازی پوشش تا برهنگی کامل و ارتباطات ناسالم علنی پیش خواهد رفت و همین مشکلی که الان در حد شرعی پوشش اسلامی وجود دارد در مسائل نازل اخلاقی و حادثه‌تر مطرح خواهد شد؛ لذا این رویکرد مشکل را حل نخواهد کرد.

۲. ادامه وضع موجود و تکرار تجربه سالیان گذشته:

در صورتی که به دلایل مختلفی مانند ناتوانی و اهمال مسئولین، مشغولیت به امور جاری اقتصادی و اجرایی، در اولویت قرار دادن دیگر مسائل کشور و غافل شدن از این مسئله و اکتفا کردن به شعارهای تکراری مانند لزوم کار فرهنگی، ریشه‌ای، اصولی، پخته و مانند آن، هجوم شدید دشمن، ناامیدی از حل مسئله و یا هر دلیل دیگر وضعیت عفاف و حجاب به همین شکل پیش رود، نظام، در مسئله حجاب، مجبور به امضای شکست خواهد شد که بدتر از حالت اول بوده و آثار مخرب‌تری به همراه خواهد داشت.

۳. ارائه برنامه و طرح جامع در خصوص عفاف و حجاب:

چنانچه بپذیریم دو رویکرد پیشین راهگشا نبوده و از طرفی نباید از حل این معضل مهم اجتماعی ناامید شویم، بنابراین باید طرحی جامع و قابل اجرا در خصوص عفاف و حجاب ارائه شود تا کشور از این تهدید عیان و خطرناک به سلامت گذر کند.

به همین جهت ستاد امر به معروف و نهی از منکر بنا به وظیفه ذاتی خود پس از بررسی‌های لازم، طرحی را تحت عنوان «طرح جامع عفاف و حجاب» تدوین و ارائه کرده است تا پس از دریافت نظرات و پیشنهادهای آن را آماده اجرا نماید.

ج) اهداف طرح :

این طرح مدعی است در بازه زمانی مشخص، از زمان شروع در منطقه مورد نظر اولاً روند رو به رشد بدحجابی و ملحقاتش متوقف، ثانیاً وضعیت حجاب جامعه ارتقاء و نهایتاً مسئله حجاب به روند قانونی خود برخواهد گشت و ناهنجاری و تهدید بدحجابی حل خواهد شد.

د) معرفی ویژگی های طرح بر اساس آسیب شناسی وضعیت موجود :

مزیت های طرح پس از آسیب شناسی صورت گرفته و با توجه به شناخت وضعیت موجود، عبارتند از:

۱. عدم تنش زایی:

در شرایط کنونی که مردم درگیر مشکلات زندگی خصوصاً مسائل اقتصادی می باشند، مهم ترین مانع مسئولین برای ورود جدی به مسئله عفاف و حجاب، نگرانی از ایجاد تنش و ناآرامی های اجتماعی است. در حال حاضر در مواجهه با این معضل، گاهی بدحجاب های هنجارشکن توسط گشت های پلیس امنیت اخلاقی دستگیر شده و به دادگاه ها معرفی می شوند که این اتفاق عمدتاً با مقاومت های مردمی مواجه می شود.

ویژگی طرح: در این طرح هیچ گونه دستگیری افراد و تنش های حاصل از آن وجود ندارد.

۲. توأمان نمودن کار فرهنگی و کار اجرایی:

در مسئله حجاب دو نوع نگاه افراطی و تفریطی و به تبع دو گونه اقدام وجود داشته و دارد:

الف) بعضی برخورد تند اجرایی و اقدامات سلبی مانند حبس و شلاق را تنها راه مواجهه با بدحجابی می دانند و با این انجام صرف این اقدامات موجب بدبینی و تقابل مردم می شوند.

ب) گروه دیگر با تأکید صرف و یکجانبه به کار فرهنگی و نفی هرگونه اقدام عملی، راه حل را منحصر در کار فرهنگی و نفی هرگونه برنامه عملی می دانند. اما واضح است که در طول بیش از چهل سال بعد از انقلاب، شعارهایی مانند کار ریشه ای، کار اصولی، کار پخته، پرداختن به علت ها نه معلول ها، اول حل مشکلات اقتصادی بعداً پرداختن به مسائل اجتماعی و تربیتی، کار زیربنایی فکری، حل مسئله در انحصار لقمه حلال با درست کردن اقتصاد کشور و شعارهای مشابه عامه پسند دیگر، کارگر نیفتاده و وضعیت حجاب هر سال روند رو به نزول بیشتری داشته است.

ویژگی طرح: با توجه به اینکه کار اجرایی بدون ایجاد برنامه فرهنگی اثرگذار نیست و کار فرهنگی نیز بدون برنامه اجرایی، شعاری و بدون ضمانت اجراست؛ این طرح در همه مراحل به کار اجرایی و فرهنگی با زمان بندی مشخص به صورت توأمان پرداخته است.

۳. دارای استمرار:

اقداماتی که برای مسئله حجاب صورت گرفته (در حوزه اقدامات میدانی یا در وضع قوانین) غالباً بعد از حادثه‌ای تلخ مانند شهادت ناهی از منکر یا بروز و ظهور هنجارشکنی‌های شدید و به تبع جریحه‌دار شدن احساسات دینی جامعه صورت گرفته است. طبیعی است هیاهوها پس از مدتی فروکش می‌نماید و متاسفانه چون این مسائل همراه با شعارهای بی پشتوانه بوده، کار به صورت نیمه کاره رها شده و ای بسا بعد از هر حرکت مقطعی وضع بدتر از سابق نیز گشته است.

ویژگی طرح: برنامه ارائه شده مستمر، بدون ایجاد هیاهو و شعارهای رسانه‌ای، در هر مرحله و هر منطقه، با در نظر گرفتن ضمانت‌های اجرا، مشخص شدن متولی و انگیزه‌سازی‌های تبشیری و انذاری است.

۴. مرحله‌ای - منطقه‌ای:

غالباً اقدامات صورت گرفته در جهت اصلاح وضعیت حجاب، به صورت کلی و بدون در نظر گرفتن اقتضائات منطقه، فرهنگ بومی، زیرساخت‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری و با بخشنامه‌های کلی انجام می‌گیرد و چون مسائل اثرگذار نامحسوس در نظر گرفته نمی‌شود، مسیر حرکت منحرف می‌شود.

ویژگی طرح: در هر استان، یک شهرستان یا منطقه خاص (با ویژگی‌هایی که در ادامه می‌آید)، برای شروع طرح در نظر گرفته می‌شود. در ۱۰ عرصه و مرحله، برنامه به صورت توأمان در دو حیطه فرهنگی و اجرایی، بدون ایجاد هیاهو انجام می‌شود و همزمان برای دیگر مناطق یا شهرستان‌ها، فرهنگ‌سازی با آموزش مجریان و توجیه متولیان صورت می‌پذیرد.

۵. تطابق عرف منطقه با معروف حجاب:

بی‌توجهی به عرف، فاصله عرف جامعه با معروف عقلی و شرعی حجاب، مقتضیات بومی و مذهبی و حساسیت‌های جامعه و عدم استفاده از همدلی مردم؛ ناکارآمدی اقدامات مختلف را - خصوصاً در مسئله حجاب - به همراه داشته است.

ویژگی طرح: در این طرح تبدیل معروف عقلی و شرعی عفاف و حجاب به مطالبه اجتماعی از جنبه‌های زیر مد نظر است:

الف) طرح از منطقه و شهرستانی آغاز می‌شود که عرف و اکثریت آن منطقه، مطالبه‌گر مسئله حجاب باشند و از مبارزه با بدحجابی حمایت مؤثر کنند.

ب) در هر عرصه شروع طرح از افراد هنجارشکن و مبتدلی است که اکثریت مردم حتی بدحجاب‌های عرفی، طرفدار مقابله با آنها هستند. در هر منطقه، در وهله اول، سخیف‌ترین انواع پوشش مد نظر است.

ج) در اقتضائات عرفی در قالب چارچوب‌های کلی شوراهای امر به معروف دستگاه‌ها، شهرستان‌ها، محلات، اصناف و... تصمیم‌سازی در اولویت‌ها و چگونگی نحوه برخورد مشخص خواهد شد.

در صورت امکان، حتی سود جستن از طبیعت در فصل سرما که غالب افراد پوشیده‌تر هستند، برای شروع طرح در مناطقی با هنجارشکنی بیشتر، مد نظر است.

۶. عدم وابستگی به بودجه دولت:

کمبود بودجه یا عدم تامین آن یکی از عواملی است که طرح‌های مختلف کشور مخصوصاً طرح‌های فرهنگی را متوقف نموده و یا اثربخشی آن را از بین برده است. برای عفاف و حجاب در بعضی طرح‌ها بودجه کلان درخواست و تخصیص داده می‌شود ولی در عمل، طرح به سرانجام نمی‌رسد.

ویژگی طرح: تمام بودجه طرح از طریق اخذ جریمه از مدیران و مسئولان دستگاه‌ها و نهادهایی که ترک فعل نمایند و به وظایف قانونی خود عمل نکنند و نیز افراد بدحجاب تأمین خواهد شد. مبالغ حاصل از جرائم، به پیشبرد طرح خصوصاً در جنبه‌های ایجابی و فرهنگی اختصاص خواهد یافت.

۷. مردمی بودن:

عموماً در برنامه‌های رایج، قسمت اصلی طرح توسط نیروهای رسمی و دولتی اجرا شده و نقش مردم صرفاً در حیطه گزارش‌دهی خلاصه می‌شود.

ویژگی طرح: در این طرح نقش اصلی را مردم ایفا می‌کنند و نیروهای دولتی مسئول حمایت و پشتیبانی از عملکرد مجریان مردمی، معتمدین آموزش دیده و ضابطین قضایی هستند. مانند رانندگان تاکسی اینترنتی که خود مسئول رعایت حجاب مسافران هستند.

از برنامه و ظرفیت همه تشکل‌ها، مؤسسات و فعالان مردمی که در زمینه عفاف و حجاب دغدغه، تجربه و توان اقدام دارند استفاده می‌شود و به تبع از حمایت‌های مالی، معنوی و حقوقی مقتضی برخوردار خواهند شد.

۸. اعتمادسازی مردمی با شروع از دستگاه‌های دولتی:

امروزه افراد بدحجاب در خیابان‌ها و معابر عمومی توسط نیروهای انتظامی بازداشت و مورد تذکر قرار می‌گیرند. این در حالی است که همین افراد هنگام مراجعه به دستگاه‌های دولتی در بسیاری از دستگاه‌ها کارمندانی را مشاهده می‌کنند که بعنوان نماینده دولت، قانون حجاب را رعایت نمی‌کنند. همان دولتی که ادعای فرهنگ‌سازی در سطح خانواده داشته و در شهرها و معابر عمومی با پدیده بدحجابی مقابله می‌کند. این دوگانگی و تعارض بین حرف و عمل از مهم‌ترین عوامل سلب اعتماد مردم از نظام و شعارهای مسئولین در موضوع عفاف و حجاب است.

ویژگی طرح: برای موفقیت طرح عفاف و حجاب باید اعتماد و باور عمومی جلب شود و این جلب اعتماد محقق نمی‌شود مگر اینکه اصلاح از مسئولین نسبت به خود و زیرمجموعه‌های خود شروع شود. بنابراین شروع این طرح از نهادهای دولتی و حاکمیتی مانند قوه قضاییه، وزارت کشور، نیروی انتظامی، صدا و سیما، وزارت ارشاد و سایر نهادهایی است که بیشترین مسئولیت را در مواجهه با حوزه عفاف و حجاب دارند.

۹. همه جانبه و جامع:

وقتی اقدام ناقصی انجام گیرد نه تنها اثربخشی لازم را ندارد، بلکه می‌تواند باعث استمرار و مقاومت منکر شود؛ مانند عوارض استفاده ناقص از دارو برای بیمار.

ویژگی طرح: بر اساس تصریح بند اول از اصل سوم قانون اساسی (مبارزه با کلیه مظاهر فساد و تباهی) در این طرح سعی شده است به همه جهات مؤثر در مسئله عفاف و حجاب به عنوان یک مجموعه به هم تنیده توجه شود؛ از جمله:

الف) برنامه‌ریزی برای امور تبشیری و انذاری توأمان.

ب) برنامه‌ریزی برای همه عرصه‌های حضور فرد بدحجاب در جامعه اعم از محله، وسیله نقلیه و

ج) در نظر گرفتن نقش غیرت آقایان و عفت خانم‌ها.

د) هزینه‌دار کردن ترک فعل مدیران و بی‌تفاوتی مؤثرین در امر به معروف و نهی از منکر.

ه) توجه به عفاف و حجاب در فضای حقیقی و مجازی.

۱۰. دارای ضمانت اجرایی:

فقدان ضمانت اجرایی مؤثر از مهم‌ترین دلایلی است که حتی در قسمت‌هایی که قوانین نسبتاً مفصلی برای این موضوع وضع شده، موجب شده اصلاح عفاف و حجاب در حد شعار و بی‌نتیجه باقی بماند. از جمله در مصوبه جلسه ۸۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی که ۳۲ نهاد را موظف به وظایف متعدد در خصوص اجرای بندهای عفاف و حجاب نموده است.^۱

ویژگی طرح: در این طرح برای عدم پایبندی به قانون، ضمانت اجرا و جریمه متناسب در نظر گرفته که هزینه ترک فعل مدیران دستگاه‌های حاکمیتی و هر متخلفی اعم از دولتی و غیر دولتی در هر قسمت و رده‌ای توسط همان قسمت پرداخت می‌شود.

۱۱. جایابی نقش هر دستگاه دولتی:

زمانی که دستگاه‌ها در یک نقشه واحد به ایفای نقش خود در زمینه فرهنگ‌سازی حجاب و اجرای مؤثر آن نپردازند، در صحنه جامعه شاهد اقدامات پراکنده و بی‌اثر خواهیم بود که گاهی ممکن است حتی اثر همدیگر را تضعیف نمایند.

ویژگی طرح: در طرح عفاف و حجاب سعی شده است تا همه دستگاه‌های حکومتی با توجه به مأموریت‌های ذاتی خود، ایفای نقش کنند. در هریک از عرصه‌ها، نقش نهادهای اثرگذار در حیطه فرهنگی و کار اجرایی معلوم است. به عنوان نمونه در عرصه خانواده ۵۶ وظیفه قانونی برای ۲۱ نهاد به تناسب وظایف ذاتی خود در حوزه کار فرهنگی تعریف شده است.^۲

۱ آیین نامه راهکارهای اجرائی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور و (مصوب جلسه ۸۲۰ مورخ ۹۸/۶/۱۲) شورای عالی انقلاب فرهنگی
۲ پیوست فرهنگی دستگاهها (طرح تفصیلی)

۱۲. آسیب شناسی و پژوهش:

اگر چالش‌ها و تجربه‌های گذشته مورد توجه قرار نگیرد، برنامه‌ریزی‌ها به نتیجه نخواهد رسید و مشکلات طرح‌های قبل در آن تکرار خواهد شد. بنابراین بررسی آسیب‌هایی که متوجه طرح است، استفاده از سابقه پژوهش‌های صورت گرفته، تجارب گذشته، بررسی ناکارآمدی اقدامات قبلی و ریشه‌یابی شکست‌ها در این حوزه ضروری می‌باشد.

آسیب‌شناسی در پنج حیطة مد نظر است:

الف) قوانین موجود:

عدم قابلیت اجرا مانند شلاق و حبس، عدم پیش‌بینی متولی پاسخگوی مشخص در عین وجود دستگاه‌های زیاد، تراکم قوانین در برخی از موضوعات و فقدان قوانین در موضوعات دیگر، از دست دادن خاصیت بازدارندگی، عدم جامعیت، عدم وجود ضمانت اجرا و عدم بروزرسانی.

ب) مسئولین:

مشکلات مربوط به مسئولین را می‌توان در دو حیث نظری (عدم اعتقاد مبارزه با مظاهر فساد، عدم اولویت‌دهی، مواضع نامنسجم و اختلاف نظر، مصلحت‌سنجی برای آینده سیاسی و سایر ملاحظات) و اجرایی (عدم اراده و شجاعت لازم، اکتفا به رهنمود دادن و رها کردن میدان عملیات، گزارش‌سازی، عدم تخصیص بودجه مشخص، انجام کارهای مقطعی و موقت و گاهی غلط و تدروی، عدم استفاده از ظرفیت‌های مردمی، ناکارآمدی پاسخگویی به شبهات، عملکرد ضعیف و حتی منفی رسانه‌ای) خلاصه کرد.

ج) مردم:

تغییر سبک زندگی مردم و تبدیل جامعه از فضای سنتی به مدرن که حاصل مواجهه با فرهنگ منحط غرب از طرق مختلف خصوصاً رسانه و فضای مجازی است، منجر به شکاف بین نسلی شده و نقش خانواده و ارزش‌های ملی و مذهبی را تحت تاثیر قرار داده که در همین راستا از اهمیت برخی هنجارها و ارزشها مانند مسائل مربوط به عفاف کاسته شده است.

د) دشمن:

تهاجم فرهنگی دشمن به صورت برنامه‌ریزی شده و مستمر با تمام قوا با استفاده از ابزارهای رسانه‌ای و سایبری در جهت تخریب عفاف و حجاب وارد نبرد شدید شده است.

ه) عملکرد:

بسیاری از اقدامات و مواضع گذشته دارای اشکالات جدی بوده که موجب بدبینی و تقابل شده است.

ویژگی طرح: ابتدا آسیب‌شناسی از وضع موجود در موارد پنج‌گانه فوق انجام شده و طرح به نحوی که ناظر به رفع این آسیب‌ها باشد تنظیم گردیده است.

۱۳. آموزش مجریان و ضابطین:

یکی از عوامل موفقیت یا عدم موفقیت هر برنامه‌ای مجریان توجیه شده و آموزش دیده است. چرا که حتی بهترین طرح‌ها به دست مجریان آموزش ندیده، بی نتیجه می‌ماند.

ویژگی طرح: آغاز و گسترش این طرح بر اساس سطح کمی و کیفی مجریان آموزش دیده است. در مناطقی که عرف آن منطقه تطابق با معروف عفاف و حجاب دارد، تعداد بدحجاب‌ها بسیار کمتر از تعداد افرادی است که شرایط ضابطین قضایی را دارند لذا رفع معضل بدحجابی ساده‌تر صورت می‌گیرد به همین جهت، طرح از یک شهرستان مذهبی در هر استان (مانند شهرستان استهبان در استان فارس) یا یک منطقه در شهرهای بزرگ (مانند شهرک شهید محلاتی تهران) که بافت مذهبی دارد آغاز می‌شود. هنگام اجرای طرح در مناطق منتخب، ضمن عادی‌سازی و فرهنگ‌سازی طرح برای دیگر مناطق، معتمدین دیگر مناطق در همان منطقه منتخب آموزش‌های لازم را فرا خواهند گرفت لذا پیوست آموزشی پایه، تخصصی و مهارتی متناسب هر مخاطب در نظر گرفته شده است.^۳

۱۴. هزینه‌ساز شدن بدحجابی در تعاملات اجتماعی:

تمرکز بر اعمال مجازات قانونی نسبت به فرد بدحجاب تاکنون از مشکلات اساسی عدم موفقیت اقدامات بوده است؛ در حالی که بی‌توجهی به بستر رشد بدحجابی نمی‌تواند موفقیتی را در پی داشته باشد.

ویژگی طرح: مزیت مهم طرح عفاف و حجاب ستاد امر به معروف و نهی از منکر این است که به جای مواجهه مستقیم اولیه با افراد بدحجاب، فشار اعمال قانون، ناظر به بی‌تفاوتی و مسئولیت‌ناپذیری جامعه در حیطه‌هایی که ولایت و قدرت دارد، می‌باشد. در دستگاه‌های دولتی، مدیران و در حوزه مردمی هر فردی که وظیفه خدمت‌رسانی به مردم را دارد، مسئول امر به معروف و نهی از منکر افراد بدحجاب می‌باشد که با ساماندهی مسئله و با ایجاد ضمانت‌های اجرایی، هر کسی به تناسب مسئولیت خود در این امر مشارکت اختیاری یا قهری می‌نمایند. (مثلا مدیر بانک نسبت به کارمندان یا راننده وسیله نقلیه نسبت به مسافر یا سالن‌های پذیرایی نسبت به مراجعین و یا حتی سرپرست خانواده نسبت به اعضای خانواده)

در این طرح در واقع جریمه و ایجاد هزینه نسبت به بی‌مسئولیتی مدیران دولتی و مردمی در حیطه مسئولیت خود صورت می‌پذیرد یعنی با ایجاد هزینه برای بدحجابی، جامعه به سمت عدم تحمل پدیده بدحجابی و پذیرش حجاب با مشوق‌های لازم سوق داده می‌شود.

۱۵. اقناع و آمادگی فکری:

اگر بی توجه به خواست مردم و بدون اقناع فکری، اقدامی صرفا با اتکاء به قدرت حاکمیتی در قالب دستورالعمل و قانون درآید آن مسئله یا سرانجام نمی‌پذیرد و یا هزینه زیادی را در بر خواهد داشت. (مانند گران کردن ناگهانی بنزین)

^۳ پیوست آموزشی (در طرح تفصیلی)

ویژگی طرح: آماده‌سازی افکار عمومی با کار رسانه‌ای و تبلیغات محیطی و با بهره‌گیری از مقبولات عرفی برای آغاز طرح در منطقه مورد نظر از راهبردهای این طرح است که در زمان مشخص و کوتاهی فضا سازی‌های لازم در همان منطقه صورت می‌گیرد. نقش آفرینی ائمه جمعه و افراد اثرگذار منطقه با اطلاع‌رسانی‌های لازم باید به گونه‌ای شود که رسیدگی به عفاف و حجاب تبدیل به مطالبه عمومی همان شهرستان و منطقه گردد.

ه) عرصه‌های عفاف و حجاب:

تمام اماکنی که شخص بدحجاب می‌تواند در آن حضور داشته باشد و قابلیت برنامه‌ریزی برای اصلاح وضعیت عفاف و حجاب نیز موجود باشد در ۱۰ عرصه متفاوت با توجه به شرایط مختلف، در برنامه‌ریزی طرح عفاف و حجاب ستاد در نظر گرفته شده است. ویژگی این عرصه‌ها این است که برای هر بدحجابی غیر از این عرصه‌های مشخص شده، هیچ وضعیت دیگری متصور نیست. این عرصه‌ها هم شامل عرصه‌های عرضی (خانه، فضای مجازی و پوشاک و ملحقات بدحجابی) و هم عرصه‌های طولی (وسیله نقلیه، دستگاه‌های دولتی، مراکز آموزشی، معابر عمومی، اماکن تجاری و خدماتی و تفریحی و محلات) می‌گردد. در همه عرصه‌های عرضی و طولی، بنا به اقتضائات منطقه‌ای و شرایط می‌توان در دو عرصه یا بیشتر همزمان، طرح مورد اجرا قرار گیرد؛ مانند محیط محل کار و محیط فضای مجازی بصورت همزمان. عرصه‌های ۱۰ گانه به شرح زیر می‌باشد:

۱. دستگاه‌های دولتی:

اگر قرار است امر حسن و معروفی ایجاد و امر منکر و قبیحی رفع گردد، لازم است مسئولین و مدیران ابتدا اهتمام لازم را به مجموعه خود داشته باشند تا مشاهده اصلاح دستگاه‌های حاکمیتی موجب اعتماد مردم به شعارهای نظام در خصوص عفاف و حجاب گردد. دستگاه‌های دولتی در واقع عرصه خدمت‌رسانی کارگزاران نظام اسلامی است که باید الگویی برای رعایت قوانین جمهوری اسلامی باشد لذا به عنوان عرصه دارای اولویت مورد نظر است.

۲. خانه:

خانه عرصه حریم خصوصی است و مادامی که از حریم خانه مظاهر بدحجابی به بیرون درز پیدا نکرده است، هیچ اقدام اجرایی صورت نمی‌گیرد و فقط به کار فرهنگی باید پرداخت. در قوانین موجود، در عرصه خانه و خانواده ۱۶ نهاد حاکمیتی مانند وزارت ارشاد، صدا و سیما و سازمان تبلیغات ۵۶ وظیفه در حوزه گسترش فرهنگ عفاف و حجاب بر عهده دارند^۴ (این وظایف قابلیت افزایش دارد).

۳. فضای مجازی:

یکی از عرصه‌های گسترده در خصوص مسئله عفاف و حجاب عرصه فضای مجازی است که هم‌عرض همه عرصه‌های بالا قابل توجه است.

۴ پیوست فرهنگی دستگاهها (در طرح تفصیلی)

۴. وسایل نقلیه:

از دیگر عرصه‌هایی که برای مسئله عفاف و حجاب در نظر گرفته شده است، وسیله نقلیه است که طبق قانون جزو اماکن عمومی محسوب می‌شود. ^۵ بدحجاب سوار وسیله نقلیه‌ای می‌شود و روانه مقصدی می‌شود. در این عرصه مسئولیت رعایت عفاف و حجاب بر عهده صاحب وسیله نقلیه است.

۵. مراکز آموزشی:

از آنجا که مراکز آموزشی اعم از دانشگاه‌ها، مدارس و مؤسسات آموزشی دارای شرایط و تحت قوانین خاصی هستند، به عنوان عرصه دیگری مد نظر است. ^۶

۶. محله:

عرصه‌ای که خانه افراد در آن مشخص است و شورای محله می‌تواند برنامه‌های مشخص عفاف و حجاب داشته باشد و در آنجا نقش ایفا کند لذا به عنوان یک عرصه خاص غیر از معابر عمومی تعریف می‌شود. مجتمع و برج‌های مسکونی نیز می‌تواند به عنوان یک محله معرفی شود.

۷. اماکن تجاری و خدماتی و تفریحی:

مغازه‌ها، پاساژها، فروشگاه‌ها، شرکت‌ها، سالن‌های عروسی و پذیرایی و کلیه مراکز خدماتی که دارای مسئول مشخص است، عرصه گسترده‌ای برای حضور افراد تلقی می‌شود.

۸. معابر عمومی:

معابر عمومی شامل خیابان‌ها و پارک‌ها و اماکنی مانند آن‌ها است که مسئول مشخصی ندارد.

۹. لباس و پوشاک:

علاوه بر عرصه‌هایی که یک فرد بدحجاب در آن می‌تواند حضور داشته باشد، لباس و پوشاک یکی از مهمترین مسائل مرتبط با حجاب است که برای گسترش حجاب اسلامی و رفع بدحجابی در جامعه، حمایت از طراحی، تولید، عرضه و مصرف پوشاک متناسب با شئون اسلامی مورد توجه است. از طرفی عدم نظارت صحیح بر تولید، توزیع و مصرف لباس و پوشاک به موازات مهم طراحی مد و لباس می‌تواند زیر ساخت گسترش بدحجابی را در جامعه فراهم آورد.

۵ آیین نامه دستورالعمل اجرایی قانون حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر مورخ ۱۳۹۴ ناظر به ماده ۵. آیین نامه راهکارهای اجرائی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور و (مصوب جلسه ۸۲۰ مورخ ۹۸/۶/۱۲) شورای عالی انقلاب فرهنگی ناظر به بند ۶ وظایف نیروی انتظامی

۶ قانون مقررات انتظامی هیات علمی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور (مصوب ۱۳۶۴/۱۲/۲۲) فصل دوم ماده ۷ بند ۱۲ و ماده ۸ مصادیق پوشش (مجاز و غیر مجاز) دانشجویان (مصوبه جلسه ۱۹۷ شورای اسلامی شدن دانشگاهها و مراکز آموزشی) (مصوب جلسه ۳۵۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی مورخ ۱۳۷۴/۶/۱۴) و آیین نامه انضباطی دانشجویان جمهوری اسلامی (مصوب جلسه مورخ ۷۴،۴،۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی). مصوبه جلسه ۱۹۷ شورای اسلامی شدن دانشگاهها و مراکز آموزشی، طرح پوشش (مجاز و غیرمجاز) ویژه دانشجویان در تبیین تبصره ۳/ ماده ۶ آیین نامه انضباطی دانشجویان (مصوب جلسه ۳۵۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی مورخ ۷۴/۶/۱۴). آیین نامه اجرایی مدارس مصوب جلسه ۶۵۲ مورخ ۲۰/۵/۱۳۷۹ شورای عالی آموزش و پرورش، فصل پنجم

۱۰. ملحقات: هر مسئله‌ای است که بنا به بند اول از اصل سوم قانون اساسی^۷ به عنوان مظاهر فساد و تباهی شمرده شود، در این طرح به عنوان ملحقات عفاف و حجاب مورد توجه می‌باشد؛ مانند مسئله سگ‌نگهداری، آلودگی صوتی مبتذل، روزه‌خواری علنی و ...

ملاحظات:

۱. در این طرح بر اساس عرصه‌های فوق، مرحله به مرحله اقدام فرهنگی و اجرایی صورت می‌پذیرد.

۲. اجرای بعضی مراحل متوقف بر اجرای مرحله قبلی است و بعضی همزمان دو مرحله یا بیشتر باهم انجام می‌پذیرد.

۳. در مقاطعی بعضی مراحل مانند دستگاه‌های دولتی یا فضای مجازی، ممکن است به صورت استانی یا کشوری و بعضی مراحل دیگر مانند عرصه محله به صورت منطقه‌ای در حال اجرا باشد

(و) مراحل آماده سازی برای اجرای طرح:

این طرح به صورت قدم به قدم و مرحله‌ای به شرح زیر قابل اجرا می‌باشد:

تمهیدات: (در کوتاه ترین بازه زمانی به تناسب اقتضات شرایط منطقه)

۱. در هر استان، شهرستان و یا منطقه‌ای با محدوده تعیین شده، مشخص می‌شود.
۲. افرادی از معتمدین و افراد مؤثر همان منطقه که قابلیت هدایت و مسئولیت‌های لازم را دارند شناسایی و زیر نظر شورای امر به معروف و نهی از منکر بالادستی (شهرستان یا استان) تشکیل کارگروه راهبری می‌دهند.
۳. رایزنی‌های کافی با افراد مؤثر دولتی و مردمی منطقه یا شهرستان برای توجیه و ایجاد آمادگی‌های لازم انجام می‌گیرد.
۴. آمادگی افکار عمومی و اطلاع رسانی‌های لازم برای همان منطقه توسط تیم رسانه ای طرح، انجام می‌گیرد.
۵. معتمدین و ضابطین منطقه براساس شاخص‌های معینی شناسایی، توجیه شده و آموزش اولیه را می‌بینند. ادامه آموزش در حین کار صورت می‌پذیرد.
۶. وظایف و برنامه‌های نهادها (مانند مساجد، بسیج، شهرداری و...) و افرادی که توانایی کار فرهنگی دارند توسط کارگروه مشخص تعیین و ارائه می‌شود.
۷. بر اساس شاخص‌های شرعی و قانونی، بدحجابی‌های هنجارشکن و حادثر یا ملحقات مظاهر

^۷ اصل ۳: دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است برای نیل به اهداف مذکور در اصل دوم، همه امکانات خود را برای امور زیر به کار برد: بند۱. ایجاد محیط مساعد برای رشد فضایل اخلاقی براساس ایمان و تقوا و مبارزه با کلیه مظاهر فساد و تباهی.

غیرمعارف همان منطقه توسط کارگروه معتمدین اندیشه‌ورز، مشخص و مجریان نسبت به آن‌ها توجیه می‌شوند.

۸. مبالغ جریمه برای هر یک از شاخص‌ها که از ستاد مرکز مشخص شده است، توسط کارگروه به تناسب شرایط منطقه تعیین می‌شود.

۹. توان رسانه‌ای و آمادگی لشکر سایبری برای به دست گرفتن فضای رسانه‌ای و مجازی بازخوانی می‌شود..

اجرای طرح:

۱. **دستگاه‌ها:** طرح از دستگاه‌های دولتی شروع می‌شود. هر مرکز دولتی در منطقه مانند بانک‌ها و اداره‌های دولتی، توسط سه گروه مورد ارزیابی و بررسی قرار می‌گیرد: اول خودارزیابی شورای امر به معروف و نهی از منکر دستگاه خصوصاً مسئول عفاف و حجاب؛ دوم گزارش معتمدین و ناظرین مردمی، بسیج، تشکل‌ها و سازمان‌های مردمی حوزه عفاف و حجاب، سوم گزارش تیم بازرسی و نظارت که به صورت سرزده از دستگاهها بازدید و نسبت به ابلاغ و اطلاع رسانی و حسن اجرای شاخص‌ها کنترل و تبیین وظیفه انجام می‌دهد و همه گزارشها که طبق چک لیست‌های مشخص توسط افراد آموزش دیده پر شده در نهایت مورد بررسی و پیگیری قرار خواهند گرفت.

بر اساس ارزیابی اجرای کمی و کیفی شاخص‌های عفاف و حجاب، برای مدیر و مجموعه آن دستگاه جریمه مشخص می‌گردد. به طور مثال اگر در بانک منطقه اجرای طرح ۲ نفر بدحجاب غیر متعارف حضور داشته باشد، در نوبت اول ۲ میلیون از حقوق مدیر کسر می‌شود و نیز درصدی از بودجه رفاهی کارکنان تبدیل و برای کار فرهنگی هزینه شود. در این طرح در واقع از ترک فعل مدیر و بی تفاوتی و عدم نهی از منکر مجموعه و کارکنان جریمه اخذ می‌شود تا بدحجاب نسبت به کارکنان احساس شرمندگی از عدم تقید به عفاف و حجاب داشته باشد. در این مرحله هیچ برخورد مستقیم با خود بدحجاب وجود ندارد.

- شاخص‌های حجاب اسلامی برای کارمندان دستگاهها طبق نامه شماره ۲/۳۴۹۹ مورخ ۱۴۰۰/۱۱/۱۶ به شوراها امر به معروف و نهی از منکر دستگاهها توسط ستاد امر به معروف و نهی از منکر ابلاغ شده است.

تبصره. شورای امر به معروف دستگاه‌های دولتی می‌تواند نسبت به ارائه خدمات ارباب رجوع متناسب با شرایط دستگاهها، مشوق‌ها یا محدودیت‌هایی را وضع نماید اما در این مرحله کارکنان دستگاه‌های دولتی مورد نظر است.

برخی از اقدامات فرهنگی که در این عرصه می‌توان انجام داد به شرح زیر است:

- معرفی ادارات، سازمان‌ها و ارگان‌ها، نهادها و ... به‌عنوان نهادهای نمونه که موفقیت بیشتری در راستای اجرای طرح عفاف از طرف پرسنل زیرمجموعه و ارباب رجوع داشته‌اند.^۸

۸ آیین نامه راهکارهای اجرائی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور و (مصوب جلسه ۸۲۰ مورخ ۹۸/۶/۱۲) شورای عالی انقلاب فرهنگی ناظر به وظایف سازمان امور اداری و استخدامی کشور بند ۴

• گنجانیدن آموزه‌های فرهنگ عفاف و حجاب در برنامه‌های درسی - در آموزش‌های ضمن خدمت - برای مدیران و کارکنان دولت و تقویت نهادهای نظارتی و ارزشیابی در راستای حاکمیت فرهنگ عفاف در ادارات و مراکز آموزشی^۹

• تشویق و حمایت از تشکلهائی که در خصوص ترویج فرهنگ عفاف فعالیت می‌نمایند و ...^{۱۰}

۲. خانه: همه تدابیر فرهنگی برای خانواده‌ها در دو رویکرد بومی و ملی مد نظر است. عرصه خانه و خانواده مانند عرصه فضای مجازی، هم‌عرض همه عرصه‌ها باید فعال باشد. در قوانین موجود، در این عرصه، ۱۶ نهاد حاکمیتی مانند وزارت ارشاد، صدا و سیما و سازمان تبلیغات ۵۶ وظیفه در حوزه گسترش فرهنگ عفاف و حجاب بر عهده دارند^{۱۱} (این وظایف قابلیت افزایش دارد).

در این عرصه دستگاه‌هایی که طبق قانون موظف به انجام امور فرهنگی هستند مانند صدا و سیما^{۱۲} اگر به وظایف خود عمل نکنند، مورد جریمه قرار می‌گیرند و مبالغ جمع آوری شده صرف هزینه‌های فرهنگی تشکیل‌ها و مؤسسات مردمی مرتبط با همان دستگاه می‌شود و دستگاه‌هایی که به موقع به وظیفه خود عمل نمایند معرفی و مورد تشویق قرار می‌گیرند.

از جمله اقدامات فرهنگی دیگر متناسب این عرصه موارد زیر می‌باشد:

• ترویج و تولید محصولات فرهنگی و برنامه‌های متناسب با فرهنگ حجاب و عفاف برای کودکان (اسباب بازی کودکان، بازی‌های رایانه‌ای و تهیه و استفاده از قهرمان‌های عروسکی مطرح در کارتون‌ها و برنامه‌های کودک)^{۱۳}

• برنامه‌های فرهنگی در فضای مجازی و رسانه ملی برای نشان دادن آسیب‌های عدم رعایت حجاب و عفاف در جامعه و آگاه‌سازی خانواده‌ها از عدم امنیت روانی ناشی از شیوع مظاهر فساد^{۱۴}

• برنامه ریزی برای بهینه‌سازی اوقات فراغت اعضای خانواده^{۱۵}

۹ آیین نامه راهکارهای اجرائی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور و (مصوب جلسه ۸۲۰ مورخ ۹۸/۶/۱۲) شورای عالی انقلاب فرهنگی ناظر به وظایف سازمان امور اداری و استخدامی کشور بند ۱

۱۰ آیین نامه راهکارهای اجرائی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور و (مصوب جلسه ۸۲۰ مورخ ۹۸/۶/۱۲) شورای عالی انقلاب فرهنگی ناظر به بند ۱۲ وزارت کشور و بند ۵ از وظایف معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری پیوست فرهنگی دستگاهها (در طرح تفصیلی)

۱۱ آیین نامه راهکارهای اجرائی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور و (مصوب جلسه ۸۲۰ مورخ ۹۸/۶/۱۲) شورای عالی انقلاب فرهنگی ناظر به وظایف صدا و سیما

۱۲ آیین نامه راهکارهای اجرائی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور و (مصوب جلسه ۸۲۰ مورخ ۹۸/۶/۱۲) شورای عالی انقلاب فرهنگی ناظر به بند ۵ سازمان تبلیغات اسلامی و بند ۱۹ وظایف سازمان صدا و سیما

۱۳ آیین نامه راهکارهای اجرائی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور و (مصوب جلسه ۸۲۰ مورخ ۹۸/۶/۱۲) شورای عالی انقلاب فرهنگی ناظر به بند ۲ وزارت علوم و بند ۱۲ و بند ۲۳ و بند ۲۵ سازمان صدا و سیما و بند ۵ از وظایف سازمان جوانان

۱۴ آیین نامه راهکارهای اجرائی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور و (مصوب جلسه ۸۲۰ مورخ ۹۸/۶/۱۲) شورای عالی انقلاب فرهنگی ناظر به بند ۷ از وظایف سازمان جوانان

- ایجاد مراکز مشاوره محلی با کادر مجرب جهت اطلاع‌رسانی به خانواده‌ها^{۱۶}
- ترویج سبک معماری اسلامی در جهت بهبود عفاف در خانواده‌ها^{۱۷}
- حمایت از ایجاد تشکل‌های صنفی در خصوص زنان سرپرست خانواده جهت کار آفرینی، خودیاری و بهبود زندگی اقتصادی آن‌ها و جلوگیری از بروز ناهنجاری‌های اخلاقی و فرهنگی در آنان و ...^{۱۸}
- ترغیب و تسهیل ازدواج و تحکیم خانواده و ارائه خدمات آموزشی، مشاوره‌ای و مددکاری در حفظ ارزش‌های اسلامی - انقلابی خانواده‌ها و فرهنگ‌سازی و ترغیب خیرین برای مشارکت در طرح‌های فرهنگی عفاف و حجاب و تسهیل و گسترش ازدواج جوانان^{۱۹}

۳. لباس و پوشاک: پوشاک متناسب با شئون اسلامی باید با قیمت ارزان عرضه شده و به سادگی در اختیار بانوان قرار گیرد، برای این امر اتحادیه مد و لباس ایرانی - اسلامی در هر دو عرصه طراحی و تولید، ایجاد گردد و فعالان این عرصه مورد حمایت و تشویق قرار گیرند. به موازات این امر برای طراحی، تولید، واردات، عرضه و مصرف پوشاک مبتذل^{۲۰} جریمه متناسب با هر تخلف در نظر گرفته شود. لازم است در همین راستا نظارت بر بحث طراحی مد و لباس و نیز در نظر گرفتن جریمه برای اشاعه دهندگان مد و لباس‌های نامناسب، مخصوصاً در فضای مجازی، مورد توجه قرار گیرد.

شایسته است ضمن هماهنگی با اتاق اصناف و دستگاه‌های ذیربط، جرائم اخذ شده صرف حمایت از طراحی، تولید و توزیع پوشاک اسلامی و ایرانی شود.

۴. فضای مجازی: در تمام عرصه‌ها فضای مجازی در سه حیطة فعال می‌باشد اول: در جنبه فرهنگ‌سازی و تبلیغ مؤثر اجرای طرح در منطقه. دوم: مقابله با تخریب‌ها و جوسازی‌ها و به انفعال کشاندن دشمن در عملیات روانی با کمک لشکر سایبری. سوم: افرادی که در فضای مجازی هنجارشکنی می‌نمایند، خصوصاً در منطقه اجرای طرح و نیز در سطح ملی با همکاری پلیس فتا اعمال جریمه می‌شوند.^{۲۱}

در این حیطة ۷ نهاد دولتی (اعم از وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، وزارت ارشاد و صداوسیما و سازمان تبلیغات و ...) ۶۶ وظیفه قانونی بر عهده دارند که تا بحال به درستی به آنها عمل نشده است.

۱۶ آیین نامه راهکارهای اجرائی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور و (مصوب جلسه ۸۲۰ مورخ ۹۸/۶/۱۲) شورای عالی انقلاب فرهنگی ناظر به بند ۱۲ از وظایف سازمان جوانان

۱۷ آیین نامه راهکارهای اجرائی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور و (مصوب جلسه ۸۲۰ مورخ ۹۸/۶/۱۲) شورای عالی انقلاب فرهنگی ناظر به بند ۱۰ شهرداری و بند ۶ سازمان مسکن

۱۸ آیین نامه راهکارهای اجرائی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور و (مصوب جلسه ۸۲۰ مورخ ۹۸/۶/۱۲) شورای عالی انقلاب فرهنگی ناظر به بند ۱ از وظایف سازمان بهزیستی

۱۹ آیین نامه راهکارهای اجرائی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور و (مصوب جلسه ۸۲۰ مورخ ۹۸/۶/۱۲) شورای عالی انقلاب فرهنگی ناظر به وظایف سازمان جوانان و بند ۲ بنیاد شهید و ایثارگران

۲۰ آیین نامه اجرائی قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و مجازات فروشندگان لباس‌هایی که استفاده از آن‌ها در ملاءم خلاف شرع و یا عفت عمومی را جریحه دار می‌کند. (مصوب ۱۳۶۸/۳/۲۰). آیین نامه اجرائی قانون ساماندهی مد و لباس (مصوب ۱۳۸۷/۴/۹ هیات وزیران)

۲۱ آیین نامه راهکارهای اجرائی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور و (مصوب جلسه ۸۲۰ مورخ ۹۸/۶/۱۲) شورای عالی انقلاب فرهنگی ناظر به وظایف وزارت ارشاد

برخی از اقدامات فرهنگی که در این حیطة انجام می شود :

- جریان سازی در راستای جهاد تبیین و روشنگری و پاسخ به شبهات عفاف و حجاب در فضای مجازی
- ارائه نرم افزارهای مرتبط ارزان قیمت به خانواده ها به منظور جلوگیری از دسترسی به سایت های ضد اخلاقی^{۲۲}
- ساماندهی بازی های رایانه ای، نمادها و نشان ها و حمایت از تولیدات و نماد های داخلی مبتنی بر فرهنگ عفاف^{۲۳}

۵. وسایل نقلیه: هر خودرویی که در منطقه مورد نظر، دارای سرنشینی باشد که رعایت عفاف و حجاب و یا ملحقات آن مانند رعایت عدم حمل سگ^{۲۴} را نکرده باشد، بدون توقیف وسیله نقلیه، مورد جریمه واقع می شود (در مورد وسایل نقلیه عمومی در صورتی که در مدت مشخصی، برای راننده هیچ گونه جریمه تخلف بدحجابی ثبت نشده باشد می تواند به عنوان تشویق مورد بخشودگی جرائم دیگر قرار گیرد).

برخی از اقدامات فرهنگی در این عرصه عبارتند از:

- تشویق و ترغیب شرکتها و مؤسسات حمل و نقل زمینی، دریایی و ریلی به ارائه خدمات فرهنگی به منظور اشاعه فرهنگ عفاف و حجاب به مسافران به همراه نصب تابلوهای راهنما و اطلاع رسانی با محوریت عفاف و حجاب^{۲۵}
- افزایش تسهیلات حمل و نقل شهری ویژه بانوان به منظور تامین آسایش بیشتر آنان^{۲۶}

۶. مراکز آموزشی: به تناسب وضعیت عفاف و حجاب بر اساس شاخص های عفاف و حجاب تنظیمی شورای عالی انقلاب فرهنگی در خصوص مراکز آموزشی کل مجموعه جریمه می شود مثلاً یک واحد دانشگاهی دانشگاه آزاد که موجبات تخریب حریم و عفاف و حجاب جامعه و منطقه را ایجاد می کند، به تناسب کمیت و کیفیت جریمه می شود و مبالغ ماخوذه مانند دیگر عرصه ها صرف فرهنگ سازی های مرتبط می شود.

برخی اقدامات فرهنگی در این عرصه عبارتند از :

- گنجاندن موضوع عفاف و حجاب با اهتمام به مثبت نگری و زیباندیشی

۲۲ آیین نامه راهکارهای اجرائی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور و (مصوب جلسه ۸۲۰ مورخ ۹۸/۶/۱۲) شورای عالی انقلاب فرهنگی ناظر به بند ۷ از وظایف وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات

۲۳ آیین نامه راهکارهای اجرائی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور و (مصوب جلسه ۸۲۰ مورخ ۹۸/۶/۱۲) شورای عالی انقلاب فرهنگی ناظر به بند ۲۲ از وظایف وزارت امور خارجه

۲۴ کد تخلف ۱۷ پلیس امنیت اخلاقی مربوط به داشتن حیوانات خانگی (سگ) داخل ماشین

۲۵ آیین نامه راهکارهای اجرائی گسترش عفاف و حجاب (مصوبه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور و (مصوب جلسه ۸۲۰ مورخ ۹۸/۶/۱۲) بند ۵ و ۶ از وظایف سازمان راه و شهرسازی

۲۶ آیین نامه راهکارهای اجرائی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور و (مصوب جلسه ۸۲۰ مورخ ۹۸/۶/۱۲) شورای عالی انقلاب فرهنگی ناظر به بند ۹ وظایف شهرداری ها

در کتب درسی همراه با تبیین ضرورت و فلسفه آن دانش آموزان و استفاده از ظرفیت دروس عمومی و معارف اسلامی برای آشنایی دانشجویان با مبانی، اصول و فرهنگ عفاف و حجاب.^{۲۷}

- راه‌اندازی رشته امر به معروف با گرایش عفاف و حجاب
- برگزاری کرسی های آزاد اندیشی و انجام مناظره در خصوص فلسفه عفاف و حجاب
- ایجاد فضای آزاد مختص بانوان در مراکز آموزشی
- ایجاد و تقویت شوراهای امر به معروف و نهی از منکر در دانشگاه ها

۷. محله: از مهمترین عرصه‌های اصلاح وضعیت عفاف و حجاب محلات هستند. باتوجه به اینکه خانه که حریم خصوصی افراد است در یک محله واقع شده، اگر از خانه، منکراتی بروز کند (مثلا پارتنری به گونه‌ای گرفته شود که بروز و ظهور آن از محدوده خانه تجاوز کرده و حریم احکام الهی و قانون را در جامعه بشکند) صاحب خانه باید پاسخگو باشد (ولو منزل در اختیار مستأجر باشد). از آن جایی که سرپرست خانواده مسئول اعضای خانواده و افرادی که در خانه او رفت و آمد می‌نمایند، هست لذا مکلف به ادای مسئولیت نسبت به رعایت عفاف و حجاب این افراد نیز می باشد.

تبصره ۱. بقیه ملحقات و مسائل مربوط به عفاف و حجاب در این عرصه مانند سگ‌گردانی و آلودگی صوتی و... در عرصه محله قابل تعمیم است.

تبصره ۲. با راه‌اندازی شوراهای امر به معروف و نهی از منکر مسجد-محله محور و بهره مندی از ظرفیت معتمدین محله در این شورا، قبل از ورود فرد بدحجاب به محیط جامعه، در همان محله با تدبیر برنامه های فرهنگی و اجرایی در بسیاری موارد کار برای دیگر عرصه‌ها آسان تر می‌شود.

برخی از اقدامات فرهنگی در محله:

- استفاده از ظرفیت مساجد، هیئت ها، تشکل های مذهبی و هیئت های اندیشه ورز نخبگان حوزوی و دانشگاهی در امر تبیین ضرورت عفاف و حجاب و مقابله با بی عفتی در جامعه
- فعالسازی فرهنگسراها برای برگزاری جلسات مرتبط، پرسش و پاسخ در زمینه عفاف و حجاب، برگزاری مراسم ویژه و...^{۲۸}
- راه اندازی مراکز مشاوره در حوزه عفاف و حجاب در محلات با استفاده از ظرفیت

۲۷ آیین نامه راهکارهای اجرایی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور و (مصوب جلسه ۸۲۰ مورخ ۹۸/۶/۱۲) شورای عالی انقلاب فرهنگی ناظر به بند ۳ وظایف وزارت آموزش و پرورش

۲۸ آیین نامه راهکارهای اجرایی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور و (مصوب جلسه ۸۲۰ مورخ ۹۸/۶/۱۲) شورای عالی انقلاب فرهنگی ناظر به بند ۵ وظایف شهرداری ها

۸. اماکن تجاری و خدماتی: برای چنین اماکنی به تناسب کارمندان و نوع خدماتی که ارائه می‌شود، در سه حیطة ورود می‌شود اول کارمندان و فروشندگان بدحجاب، دوم کالاهایی که در رابطه با ملحقات عفاف و حجاب است مانند لباس و پوشاک و سوم خدماتی که به افراد بدحجاب داده می‌شود. در هر سه حیطة بعد از اطلاع‌رسانی و توجیه‌های لازم جرائم و مشوقاتی در نظر گرفته می‌شود.

تبصره ۱. اگر مراکز تجاری و خدماتی به صورت مجتمع با مدیریت واحد بود جرائم متوجه مدیر مجموعه می‌شود تا همه مجموعه توسط مسئولین مجموعه مدیریت شود.

تبصره ۲. در حال حاضر پلیس اماکن عمومی ورود افراد بدحجاب را به مراکز تجاری و خدماتی ممنوع اعلام کرده است^{۳۰} در این طرح اگر فروشندگان و مراکز خدماتی به افراد مذکور در منطقه اجرای طرح سرویس دهند، مورد جریمه واقع می‌شوند.

تبصره ۳. علاوه بر بازرسین منطقه‌ای شورای امر به معروف صنفی اطلاع‌رسانی، آموزش و نظارت را عهده‌دار است.

برخی از اقدامات فرهنگی مربوط به این عرصه:

- ارائه تسهیلات برای تولید، عرضه و نمایش الگوهای ایرانی-اسلامی عفاف و حجاب
- ایجاد فضای مختص بانوان و بدون نیاز به حجاب در مراکز خدماتی، تفریحی و ورزشی مختص بانوان

۹. معابر عمومی: در آخرین مرحله جایی که بدحجاب مستقیماً مخاطب طرح تلقی می‌گردد، معابر عمومی است که مسئول مستقیم ندارد. در این مرحله نیز بدحجاب دستگیر نمی‌شود بلکه دوربین‌های معابر عمومی عکس‌ها را با چهره تطبیق می‌دهد و به آدرس بدحجاب، بسته‌های فرهنگی و قبض جرائم ارسال می‌گردد.

برخی از اقدامات فرهنگی در این عرصه:

- استفاده از ظرفیت‌های تبلیغاتی مانند بیلبوردها، تلویزیون‌های شهری، دیوارنوشته‌ها برای ترویج فرهنگ عفاف و حجاب و به کارگیری ظرفیت‌های هنری مانند دیوارنویسی، عکس، پیام خطی و... برای غلبه بصری ارزش‌های عفاف و حجاب در

شهر^{۳۱}

^{۲۹}آیین نامه راهکارهای اجرائی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور و (مصوب جلسه ۸۲۰ مورخ ۹۸/۶/۱۲) شورای عالی انقلاب فرهنگی ناظر به وظایف حوزه علمیه قم
^{۳۰} آیین نامه راهکارهای اجرائی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور و (مصوب جلسه ۸۲۰ مورخ ۹۸/۶/۱۲) شورای عالی انقلاب فرهنگی ناظر به وظایف نیروی انتظامی
^{۳۱} آیین نامه راهکارهای اجرائی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور و (مصوب جلسه ۸۲۰ مورخ ۹۸/۶/۱۲) شورای عالی انقلاب فرهنگی ناظر به بند ۱ وظایف شهرداری ها

• در نظر گرفتن اماکن و پارک‌های مختص فعالیت‌های زنان و دختران بدون محذوریت پوشش کامل^{۳۲}

• حضور مروجین فرهنگی در اماکن عمومی و پاسخگویی به سؤالات

۱۰. **ملحقات:** شامل تمام مظاهر فساد است^{۳۳} که در همه عرصه‌ها ملحق به مسئله عفاف و حجاب می‌شود مانند همراهی سگ در وسیله نقلیه و یا در محله یا آلودگی‌های صوتی هنجارشکن از خانه یا وسیله نقلیه که هر کدام متناسب عرصه خود مورد جریمه واقع می‌شوند.

۱۱. **پیوست فرهنگی:** در ازاء فعالیت فکری و فرهنگی بدحجاب، جرائم آنان بخشیده می‌شود. اقدامات فکری - فرهنگی بدحجاب در اشکال زیر است:
الف) مؤسسات و فعالان عرصه عفاف و حجاب که مجوز و توانایی برگزاری دوره‌های آموزشی را داشته باشند و عهده‌دار پاسخگویی به شبهات حوزه امر به معروف و نهی از منکر و عفاف و حجاب باشند، در سایت معرفی می‌شوند. فرد بدحجاب موظف به شرکت در دوره‌های مذکور و پرداخت هزینه دوره است. در صورتی که مؤسسه موفقیت بدحجاب را تایید کند، جریمه مورد نظر بخشیده می‌شود.

تبصره: هزینه‌های دوره حداکثر به مقدار دو سوم جریمه می‌باشد.

ب) در صورتی که بدحجاب به همراه سرپرست خانواده خود نزد مشاوره آموزش دیده عفاف و

حجاب و مورد تایید، با پرداخت حق الزحمه مشاوره برود و تایید حضور و اثربخشی در سامانه

توسط مشاور ثبت شود، جریمه به میزان بالاتری بخشیده می‌شود.

ج) در صورتی که مؤسسات فعال در عرصه عفاف و حجاب و یا حوزه‌های علمیه خواهران دارای طرح یا محصولاتی در خصوص عفاف و حجاب باشند، فرد بدحجاب می‌تواند در اجرای طرح‌ها مشارکت نماید؛ مانند تهیه محصولات هنری و پاسخگویی به سؤالات در فضای مجازی یا همراهی عقیقانه فرد مذکور در سفر اربعین با مجموعه فرهنگی.

تبصره. مؤسسه اولاً باید از جاذبه‌های لازم برخوردار بوده ثانیاً باید توانایی پاسخگویی به شبهات مطرح شده بر اساس محصولات فرهنگی ارائه شده را داشته باشد.

د) اجرای سیاستهای تشویقی در کنار سیاستهای تنبیهی: مراکز و عرصه‌هایی که داوطلبانه، حدکمال و و ایده آل رعایت مصادیق عفاف و حجاب را اجرا نمایند بعنوان الگو مورد تشویق قرار می‌گیرند.

۱۲. بعد از اجرای هر مرحله در هر منطقه آسیب شناسی لازم انجام شده و اشکالات برای اجرا در مناطق بعدی رفع می‌گردد.

۳۲ آیین نامه راهکارهای اجرائی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور و (مصوب جلسه ۸۲۰ مورخ ۹۸/۶/۱۲) شورای عالی انقلاب فرهنگی ناظر به بند ۷ وظایف شهرداری ها
۳۳ قانون اساسی جمهوری اسلامی، اصل سوم، بند ۱.

ز) ضرورت اجرای طرح توسط ستاد :

این طرح نیز مانند هر قانون دیگری نیازمند یک متولی مشخص است. در این خصوص نکات زیر به نظر می‌رسد:

الف) بر اساس قوانین موجود بسیاری از نهادها در عفاف و حجاب وظایفی دارند و اما هیچ نهادی به طور مشخص مسئول کامل این مسئله و پاسخگو به وضع عفاف و حجاب کشور نیست.

ب) تجربه نشان داده است متولی مسئله عفاف و حجاب نباید دولت باشد زیرا اولاً با وجود معضلات اقتصادی و وضع نامناسب اقتصادی مردم مصلحت نیست که دولت در مسئله عفاف و حجاب تابلوی برخورد با این مسئله باشد. ثانیاً تجربه نشان داده است تا مشکلی در کشور ایجاد شود، اولین مسئله‌ای که توسط دولت کنار گذاشته می‌شود حجاب و عفاف خواهد بود. ثالثاً در انبوه مشغولیت‌ها، غالباً این مسئله در اولویت‌های بعدی دولت‌مردان قرار می‌گیرد و به تدریج پس از اقداماتی به فراموشی سپرده می‌شود. رابعاً همه یا اکثر دستگاه‌های دولتی خود مبتلا به مشکل بدحجابی می‌باشند و نمی‌توانند برای دیگران مسئول و الگوی مناسبی باشند. خامساً دخالت قوه مجریه در دیگر قوا با مشکل مواجه می‌شود.

به دلایل زیر ستاد امر به معروف و نهی از منکر می‌تواند عهده دار انجام طرح عفاف و حجاب گردد:

۱. اعتماد و ایمان به لزوم حل مسئله و قابل اجرا بودن طرح ارائه شده
۲. سامان‌دهی حجاب؛ مهمترین مطالبه عمومی متدینین و علمای اعلام از ستاد
۳. فرا قوه‌ای بودن ستاد^{۳۴} و فراغت از ملاحظات مأموریتی دولتی
۴. عدم ابتلاء درون سازمانی به مشکل کادر و کارمند بدحجاب
۵. عضویت تقریباً همه متولیان مرتبط با مسئله حجاب در ستادهای کشور و استان و شهرستان‌ها^{۳۵}
۶. دارای بازوهای رسمی در همه استان‌ها، شهرستان‌ها، دستگاه‌های دولتی و نهادها مسئول
۷. برخورداری از نیروهای مردمی اعم از تشکل‌های مردمی، شورای محلات، اصناف و...
۸. وظیفه شرعی و قانونی^{۳۶} ستاد امر به معروف و نهی از منکر
۹. برخورداری از قانون حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر.

در طرح حاضر ستاد امر به معروف و نهی از منکر با توجه به وضعیت فراقوه‌ای (ساختار و امکانات قانونی و ترکیب اعضای ستاد مرکزی که متشکل از ائمه جمعه، ۶ وزیر مرتبط با حوزه عفاف و

۳۴ ۱۶ آیین نامه دستورالعمل اجرایی قانون حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر مورخ ۱۳۹۴ ناظر به ماده ۱۹
 ۳۵ ۱۷ آیین نامه دستورالعمل اجرایی قانون حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر مورخ ۱۳۹۴ ناظر به ماده ۱۹ و ۲۰
 ۳۶ آیین نامه دستورالعمل اجرایی قانون حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر مورخ ۱۳۹۴ ناظر به ماده ۱۶ بند ۱۱

حجاب، نمایندگان مجلس، رؤسای صدا و سیما، سازمان تبلیغات و بسیج؛ مجتهدین حوزه علمیه، نماینده قوه قضائیه و فرمانده ناجا است و ظرفیت شورای امر به معروف در همه دستگاه‌ها (حدود ۴۰۰ شورا در مرکز) و ستاد استان‌ها و شهرستان‌ها و تشکل‌های مردمی که بیشترین متقاضیان فعالیت در زمینه عفاف و حجاب هستند) آمادگی دارد مسئولیت طرح را بر عهده گیرد.

ح) ملاحظات:

این ارائه طرح به صورت خلاصه تقدیم شده و طرح تفصیلی آن با پیوست‌های آن مانند پیوست حقوقی و موارد ذیل آماده شده است.

۱. برای هر مرحله و هر عرصه، رکن فرهنگی وجود دارد.
۲. به سؤالات متداول و پرتکرار (مانند چرا جریمه به جای قوانین موجود شلاق و حبس و ...؟ آیا در سراسر کشور توان اجرای طرح وجود دارد؟) در طرح تفصیلی پاسخ داده شده است.
۳. تمام وظایف قانونی نهادها و دستگاه‌های دولتی مندرج در مصوبه جلسه ۸۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی در عرصه‌ها در نظر گرفته شده است.
۴. برای همه پیشنهادها و برنامه‌های جدید به شرط عدم نفی ارکان طرح، در طرح تفصیلی ظرفیت‌سازی شده است.
۵. جهت فرهنگ‌سازی، اقناع افکار عمومی و آماده‌سازی زیر ساخت اجرای طرح، پیوست رسانه‌ای به ضمیمه طرح تفصیلی در نظر گرفته شده است.
۶. با اضافه شدن یک بند و چند تبصره به ماده ۹ قانون حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر مصوب ۱/۳۲/۴۹۳۱۰/۱۳۹۳ مجلس شورای اسلامی^{۳۷}، این طرح امکان اجرا پیدا خواهد کرد.
۷. اشخاص حقیقی و حقوقی که از اجرای امر به معروف و نهی از منکر به هر نحوی ممانعت کنند بر اساس ماده ۹ قانون حمایت، مجرم شناخته شده و علاوه بر مجازات مقرر، محکوم به حبس تعزیری یا جزای نقدی می‌شوند.
۸. افرادی که اقدام به تشکیل باند و گروه‌های هنجارشکن و یا اقدامات نامتعارف مانند برهنگی در ملاء عام و ... نمایند، طبق قوانین موجود توسط نیروی انتظامی و قوه قضائیه اعمال قانون می‌شوند.
۹. در حال حاضر بر اساس قوانین موجود (قانون حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر مصوب سال ۱۳۹۴^{۳۸} و مصوبه جلسه ۴۲۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی^{۳۹}) بخش قابل توجهی از طرح مانند مطالبه‌گری عفاف و حجاب از مسئولین دستگاه‌های دولتی و نیز مطابق ماده ۹ قانون حمایت، مجازات نقدی اشخاص حقیقی و حقوقی که در برابر اجرای امر به معروف و نهی از منکر ممانعت می‌کنند قابلیت اجرا دارد.

۳۷ قانون حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر مصوبه مجلس شورای اسلامی ۱۳۹۴

۳۸ ماده ۹ قانون حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر

۳۹ بند ۸، ۱۰ و ۱۱ از وظایف ستاد

ولی در عین حال برای اینکه طرح به صورت کامل اجرا شود و اثربخش باشد لازم است جامعیت و همه جانبه بودن آن در نظر گرفته شود.

۱۰. شاخص‌های حجاب اسلامی برای کارمندان دستگاه‌ها طبق نامه شماره ۲/۳۴۹۹ مورخ ۰۰۴۱/۱۱/۷۱ به شوراهای امر به معروف و نهی از منکر دستگاه‌ها توسط ستاد امر به معروف و نهی از منکر ابلاغ شده است.

**شاخص های ابلاغی عفاف و حجاب
ستاد امر به معروف و نهی از منکر
به دستگاه ها و نهاد های دولتی**

ستاد امر به معروف و نهی از منکر

شماره: ۲۰۲۰.۳.۳۰

تاریخ: ۱۳۹۹.۰۳.۳۰

پوسته: شماره:

باید امر به معروف و نهی از منکر کنید و گرنه دستور شما به شما حکومت می‌کنند. آنگاه خوبان شما دعا می‌کنند و بی‌شکایتان مساجد امامی شوند. در این صورت شما را از منکر استوار سازد.

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ اتَّقَاةِ لَهُ فَإِنَّكُمْ تَتَّقُونَ» (بقره: ۱۷۷)

این آیه که مدود الهی است پس از این مدود تجاویز به سرکشی تکلیف اسلامی است. به همین امکان و مدود الهی تجاویز تکلیف پس از آن قطعاً از ظالمین مستند

سلام علیکم

با صلوات بر محمد و آل محمد (صلی الله علیه و آله و سلم)

با احترام به استحضار می‌رساند ستاد امر به معروف و نهی از منکر بنا به رسالت الهی و قانونی خود با استناد به بند ۱۱ ماده ۱۶ قانون حمایت از آمرین به معروف و ناهیان از منکر و ناظر به بندهای ۵، ۸، ۱۰، ۱۱ و مصوبه جلسه ۲۲۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی^۱ در خصوص شاخص‌های عفاف و حجاب چهار تکلیف اصلی به شرح زیر دارد:

الف) تبیین شاخص‌های حجاب اسلامی و تعیین موارد مخالف با آن (بند ۵)

ب) اجرای اصول پوشش اسلامی توسط دستگاه‌های ذربط (بند ۱۰)

ج) نظارت بر رعایت کامل عفاف و حجاب در مراکز و سازمان‌ها و ارگان‌های دولتی (بند ۱۱)

د) اعزام آمران و ناهیان در ادارات به منظور اجرای صحیح این قریضه در خصوص عفاف و حجاب اسلامی (بند ۸)

به پیوست شاخص‌های عفاف و حجاب اسلامی جهت ابلاغ^۲ به اعضای شورا و دستگاه‌های متبوع تقدیم می‌گردد.

شایان ذکر است به منظور تحقق تأمین نظر شارع مقدس و قانون‌گذار از آنجا که ستاد امر به معروف و نهی از منکر در انجام تکالیف الهی و وظایف قانونی خود جدی و مصمم به پیگیری می‌باشد، مستدعی است به نکات زیر اهتمام ویژه میندازد فرمایند:

- ۱- همان‌گونه که مستحضرید اگر قرار است امر حسن و معروفی ایجاد و امر قبیح و منکری رفع گردد لازم است مسئولان و مدیران ابتدا اهتمام لازم نسبت به مجموعه خود داشته باشند تا مشاهده اصلاح دستگاه‌های حاکمیتی موجب جلب اعتماد مردم به رویکردهای نظام خصوصاً در مسأله عفاف و حجاب گردد.

^۱ این نامه راهکارهای اجرایی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۲۲۷ مورخ ۱۳۹۹/۰۳/۳۰) شورای فرهنگی عمومی کشور ناظر به وظایف ستاد امر به معروف و نهی از منکر

^۲ این نامه راهکارهای اجرایی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۲۲۷ مورخ ۱۳۹۹/۰۳/۳۰) شورای فرهنگی عمومی کشور ناظر به سیاستها و راهکارها بند ۲ تهران، خیابان پاسداران، نیشنال سوم، خیابان شهید راستوان- تالابچ جی‌دی، پلاک ۲

ستاد امر به معروف و نهی از منکر

شماره: ۲۴۹۹

تاریخ: ۱۴۰۱/۱۱/۱۷

پیوست: ۱۰

باید امر به معروف و نهی از منکر کنید، وگرنه اشعار شما، به شما حکومت می‌کنند، آنگاه خوبان شما دعا می‌کنند، ولی دعایشان مستجاب نمی‌شود. امام کاظم علیه السلام: نهی از منکر

بسم الله

- ۲- از آنجا که شورای امر به معروف و نهی از منکر دستگاه به ریاست بالاترین مقام مسئول، متکفل همه امور امر به معروف و نهی از منکر آن دستگاه می‌باشد، لذا نظارت کامل بر عفاف و حجاب تا حصول اطمینان از اجرای پوشش اسلامی بر اساس شاخص‌های حجاب اسلامی بر عهده این شورا می‌باشد.
- ۳- ذیل شاخص‌های اعلامی ستاد، شورای امر به معروف و نهی از منکر هر دستگاه، موظف است بنا به اقتضاء آن دستگاه در چارچوب شاخص‌های ارائه شده، شیوه و راهکارهای اجرایی مناسب را مشخص نماید و در صورت نیاز، به تبیین بیشتر و جزئی‌تر موارد بپردازد.
- ۴- شورای امر به معروف و نهی از منکر موظف است وضعیت‌سنجی و خودارزیابی دقیق بر اساس شاخص‌ها از وضعیت موجود عفاف و حجاب دستگاه‌های تابعه را تنظیم و به ستادهای متناظر شهرستان، استان و مرکز ارسال نماید.
- ۵- ضروری است شورای امر به معروف و نهی از منکر دستگاه در یک بازه زمانی ۵ ماهه بر اساس برنامه عملیاتی زمان‌بندی شده (هر ماه حدود ۲۰ درصد) فاصله‌های کیفی و کمی وضعیت موجود را از شاخص‌های ابلاغی کاهش داده و تا ۲۱ تیرماه ۱۴۰۱ (روز عفاف و حجاب) وضعیت دستگاه را به شاخص‌های مطلوب رسانده و در هر مرحله به ستاد امر به معروف و نهی از منکر گزارش‌های لازم را ارسال نماید.
- ۶- بدیهی است مدیر هر قسمت از دستگاهها مستقیماً مسئول اجرای قانون عفاف و حجاب بر اساس شاخص‌ها و نظارت بر رعایت عفاف و حجاب و ارزش‌ها و شئون قانونی کشور در حوزه عملکردی^۱ تحت مدیریت خود می‌باشد. و هرگونه کوتاهی و اهمال در این خصوص طبق قانون مصداق بارز ترک فعل است که نیاز به ارشاد و توجیه و یا توبیخ توسط مدیران مافوق دارد و در صورت سهل‌انگاری مدیران مافوق به دستگاه ذیربط معرفی می‌شوند.
- ۷- مسئول عفاف و حجاب شورای امر به معروف و نهی از منکر دستگاه با اختیارات کامل مشخص شود و در تعامل کامل با ستادهای امر به معروف و نهی از منکر متناظر شهرستان، استان و مرکز، مسئول پاسخگویی عفاف و حجاب دستگاه و واحدهای تابعه باشد.
- ۸- نظارت و بازرسی در وهله اول بر عهده شورای امر به معروف و نهی از منکر با کمک ظرفیت‌های نظارتی آن دستگاه می‌باشد و در وهله دوم لازم است با ایجاد ساز و کارهای مناسب و آسان از گزارش‌های مردمی استفاده اثربخش گردد و در وهله سوم با کمک تشکل‌ها و فعالین عرصه عفاف و حجاب، بازرسی محسوس و غیرمحسوس از طرف ستاد امر به معروف و نهی از منکر، با همکاری سازمان بازرسی و وزارت کشور و سایر دستگاه‌های ذیربط اعزام می‌شوند.^۲

^۱ آیین نامه راهکارهای اجرایی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور ناظر به سیاست‌ها و راهکارها بند ۳ و دستورالعمل برنامه‌های ده‌گانه درون سازمان ترویج فرهنگ عفاف و حجاب در دستگاه‌های اجرایی و استان‌های سراسر کشور ویژه کارکنان، مراجعین و خانواده‌ها

^۲ آیین نامه راهکارهای اجرایی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور ناظر به بند ۸.

ستاد امر به معروف و نهی از منکر

شماره: ۲۰۳۴۹۹
تاریخ: ۱۳۸۷/۱۱/۱۴
پیوست: ۱۰

باید امر به معروف و نهی از منکر کنید، وگرنه اشرار شما به شما حکومت می‌کنند، آنگاه خوبان شما دعا می‌کنند، ولی دعایشان مستجاب نمی‌شود. امام کاظم علیه السلام -تهذیب الاحکام

بسم الله

۹- مقتضی است طراحی و اجرای برنامه‌های ترویجی و اقناعی برای گسترش فرهنگ قانون‌پذیری در زیباترین شکل و قالب، اطلاع‌رسانی^۳ سریع و مؤثر نسبت به شاخص‌های عفاف و حجاب و اجرای قانون، صورت گیرد تا فردی بی اطلاع از لزوم اجرای قانون مذکور در دستگاه‌های دولتی، مورد توبیخ قرار نگیرد. همچنین لازم است از مشوق‌های مؤثر^۴ نیز استفاده حداکثری شود.

۱۰- شکل و قالب و روش‌های برخورد و چگونگی استفاده از ظرفیت‌های تشویقی و تنبیهی، همگی توسط شورای امر به معروف و نهی از منکر دستگاه‌ها به گونه‌ای تنظیم و اجرا می‌شود که فراتر از گزارش‌دهی‌های متداول، منجر به خروجی اصلاح وضعیت در حوزه عفاف و حجاب تا زمان مقرر شود.

۱۱- تبیین و چگونگی پوشش و حجاب مراجعه‌کنندگان تا اعلام شاخص‌های مشترک برای همه دستگاه‌ها در چارچوب‌های قانونی عفاف و حجاب و به تناسب شرایط دستگاه‌ها توسط شورای امر به معروف و نهی از منکر مشخص و اجرا می‌گردد.^۵

۱۲- نظرات و پیشنهادات نسبت به شاخص‌های اعلامی جمع‌آوری شده و بدون توقف کار مراتب به ستاد امر به معروف و نهی از منکر منعکس تا در مرحله بعد نسبت به تکمیل شاخص‌ها اعمال شود و یا الحاقیه‌های لازم صادر گردد. ۲۰۰۱۳۰۱۳۰۲
با تشکر از بذل عنایت و اهتمام حضرتعالی

قائم مقام رئیس ستاد امر به معروف و نهی از منکر کشور

ستاد امر به معروف و نهی از منکر

^۳ راهبردهای گسترش فرهنگ عفاف و مصوب جلسه ۵۶۶ مورخ ۱۳۸۴/۵/۴ ناظر به بند ۳۴، ۱۰ و آیین‌نامه راهکارهای اجرایی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور ناظر به بند ۳ ماده ۳ و دستورالعمل برنامه‌های ده‌گانه درون سازمان ترویج فرهنگ عفاف و حجاب در دستگاه‌های اجرایی و استان‌های سراسر کشور ویژه کارکنان، مراجعین و خانواده‌ها.

^۴ آیین‌نامه راهکارهای اجرایی گسترش عفاف و حجاب (مصوب جلسه ۴۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) شورای فرهنگی عمومی کشور ناظر به بند ۷.

^۵ دستورالعمل برنامه‌های ده‌گانه درون سازمان ترویج فرهنگ عفاف و حجاب در دستگاه‌های اجرایی و استان‌های سراسر کشور ویژه کارکنان، مراجعین و خانواده‌ها.

شاخص های عفاف و حجاب برای کارمندان دستگاهها و نهادهای دولتی:

از آنجا که عفاف و حجاب، ای عقلی، اخلاقی و شرعی است و در عین حال عفاف فراتر از حجاب و حجاب قسمی از اقسام عفاف، می باشد، برای تبیین جامع در ارایه شاخص ها، ابتدا انواع عفاف در ابعاد زیر بیان می شود:

۱. عفاف در نگاه:

نگاه عفیفانه هم برای آقایان و هم برای خانمها مورد تاکید قرآن کریم^{۴۰} می باشد و چشم چرانی و هرزگی در نگاه، تقبیح و منکر شمرده شده است.

وظایف دستگاه: دستگاه های دولتی می باید شرایط در چپش های محیطی، فرهنگ سازی های تنبیهی و تشویقی و... را به گونه ای تنظیم نمایند که محیط کاری حتی المقدور مصون از ناامنی و بی عفتی در نگاه باشد.

۲. عفاف در گفتار:

عفت کلام و خوب سخن گفتن از امور قرآنی^{۴۱} است که لازمه جامعه با فرهنگ و تمدن ساز می باشد. مردمی که نتوانند خوب صحبت کنند، مردمی رشد نیافته هستند که در حداقل تعاملات اجتماعی با مشکل مواجه شده و باعث بسیاری از نزاعها و اختلافات و بدبینی ها می شوند.

وظایف دستگاه: دستگاه های دولتی موظفند با هرگونه بی عفتی در کلام به طور جد مقابله نموده و مروج عفت کلام باشند. مدیران و کارمندان باید به بهترین شکل با همدیگر و خصوصاً ارباب رجوع برخورد نموده و مراجعین را حقیقتاً ارباب رجوع بدانند و از احترام های لازم شان انسانی دریغ ننمایند. کارمندی که با لحن بد با ارباب رجوع و یا همکاران صحبت می نماید، جواب سلام ارباب رجوع را نمی دهد، با ضمیر مفرد و بی ادبانه با مخاطب صحبت می کند و به بهانه مشکلات زندگی و اقتصادی، کرامت انسانی مراجعین را رعایت نمی کند متناسب با رفتارشان باید مورد تذکر و مؤاخذه قرار گیرند.

۳. عفاف در حرکات و سکنات:

وقار و طمانینه در حرکات به گونه ای که جلب توجه نکند، لازمه عفت انسان با شخصیت است. ممکن است فردی پوشش کامل داشته باشد، ولی حرکات غیر عفیفانه، زننده و جلف داشته باشد. قرآن کریم^{۴۲} بر این نوع از عفت تاکید می نماید.

وظایف دستگاه: کارمندی که دارای متانت در حرکات و سکنات هستند باید الگو و مورد تشویق قرار گیرند و در مقابل کارمندی که در حرکات و سکنات از متانت و وقار لازم برخوردار نیستند و حرکاتشان باعث جلب توجه نامتعارف دیگران می باشد، باید مورد تذکر قرار گیرند و دستگاه ها این را ضد ارزش جلوه داده و زمینه خودنمایی را مسدود نمایند.

۴۰ آیات ۳۰ و ۳۱ سوره نور ۹

۴۱ آیه ۳۲ سوره احزاب

۴۲ آیه ۲۵ قصص

۴. عفاف در معاشرت:

یکی دیگر از انواع عفاف در قرآن کریم^{۴۳} حجب و حیا در معاشرت خصوصاً رعایت مسایل محرم و نامحرم، اجازه گرفتن در ورود به محیط‌های امن و برهم نزدن آرامش مکان‌های زندگی می‌باشد.

وظایف دستگاه: رعایت حریم محرم و نامحرم در محیط کاری، عدم استفاده از الفاظ نامناسب برای نامحرم، صدا کردن نامحرم با اسم کوچک و با ضمیر مفرد و ورود به مسایل غیرکاری از جمله مصادیق غیر عیفانه در محیط کار می‌باشد که باید با برنامه‌ریزی‌های سلبی و فرهنگ‌سازی‌های ایجابی، این را تدبیر کرد.

۵. عفاف در پاکدامنی:

عفت در ارتباطات عاطفی و جنسی از وجوه عفت است که قرآن کریم برای حفظ و صیانت خانواده‌ها هم در مورد آقایان^{۴۴} و هم در مورد خانم‌ها^{۴۵} در آیات زیادی به آن توجه داده است.

وظایف دستگاه: دستگاه‌ها باید مراقب عفاف در پاکدامنی در محیط‌های کاری، با زدودن زمینه‌های بروز و ظهور آن باشند. هیچگاه نباید ارتباطات غیرکاری در دستگاه‌ها عادی سازی شود و نباید از زمینه‌های ایجاد این گونه مسایل به سادگی عبور کرد. بی‌توجهی به این، باعث وجود مشکلات عدیده در زندگی‌های خانوادگی و تولید فساد و فحشاء می‌شود.

از موارد شش‌گانه عفاف، در پنج مورد ذکر شده به تناسب شرایط دستگاه‌ها، شاخص‌های مصداقی‌تر و همچنین روش‌های تشویقی و توییحی توسط شورای امر به معروف و نهی از منکر دستگاه تبیین می‌شود.

۶. عفاف در پوشش:

یکی از انواع عفاف، عفت در پوشش و حجاب اسلامی برای خانم‌ها و آقایان است. به دلیل اهمیت در اسلام و قوانین کشور^{۴۶} به پوشش افراد خصوصاً در صحنه اجتماع و محیط کار و فعالیت اهمیت داده شده و افراد از بدپوششی و بی‌عفتی در پوشش نهی شده‌اند.

از آنجا که قانون‌گذار به صورت مشخص تبیین شاخص‌های عفاف در پوشش و حجاب اسلامی را مدنظر قرار داده است، لذا شاخص‌های پوشش اسلامی برای کارکنان خانم و آقا به تفکیک با بسط بیشتر ارائه می‌گردد.

۴۳ آیات ۲۷ سوره نور و ۵۳ سوره احزاب

۴۴ آیات ۲۹ معارج، ۵ مومنون، ۳۲ اسراء و ...

۴۵ آیات ۱۲ ممتحنه، ۳۵ احزاب، ۳۱ نور و ...

۴۶ شاخص‌ها عمدتاً با توجه به قوانین موجود ادارات، سازمان‌ها و مراکز آموزشی و بهداشتی تنظیم شده است.

شاخص‌های پوشش و حجاب اسلامی :

معیارهای مشترک و اصلی پوشش خانم‌ها و آقایان در چهار حیطة ذیل تعریف می‌شود:

۱. بدن نما نبودن

۲. عدم جلب توجه

۳. پوشیدگی

۴. عدم آرایش

بر این اساس حدود حجاب رسمی لازم‌الاتباع در تمامی دستگاه‌های دولتی، متخذ از چارچوب های شرع مقدس و قوانین به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱. شاخص پوشش خانم‌ها:

الف) چادر و مقنعه

- پوشاندن همه موهای سر با چادر و روسری و یا با مقنعه

تبصره ۱: فقط در صورت استفاده از چادر، از روسری‌های بلند که کارکرد مقنعه را ایفا می‌کند، می‌توان استفاده نمود. تبصره ۲: مشوق‌های لازم برای استفاده از حجاب برتر (چادر) مانند اعطای چادر به عنوان عیدی، در دستورکار قرار داده شود.

- استفاده از مقنعه پوشاننده گردن و شانه، حداقل تا روی سینه

- عدم استفاده از هر پوشش دیگری برای پوشاندن سر به جای مقنعه چادر مانند شال، کلاه و ...

- عدم استفاده از مقنعه و چادرهای نازک، توری، نگین‌دار و ...

ب) مانتو:

- استفاده از روپوش و مانتو بلند و متعارف (حداقل تا زیر زانو)

- استفاده از مانتوی وزین، ساده و اداری

- عدم استفاده از مانتوی کوتاه، تنگ و آستین کوتاه

- عدم استفاده از مانتوی دارای چاک بالای زانو و مانتوی جلو باز

ج) شلوار:

- استفاده از شلوار (پوشیدگی تا مچ پا)
- عدم استفاده از شلوار کوتاه، تنگ و دارای پارگی، زاپ، چاک، براق و فاق نامناسب
- عدم استفاده از دامن، جایگزین شلوار به غیر از موارد خاص بیماری.

د) جوراب:

- استفاده از جوراب غیر نازک با پوشانندگی کامل پا
- عدم استفاده از جوراب‌های کوتاه و غیر متعارف

ه) کفش:

- کفش متعارف و مناسب محیط کار
- عدم استفاده از کفش با پاشنه بلند، صدادار و غیر متعارف
- عدم استفاده از چکمه‌های بلند روی شلوار

و) رنگ:

- استفاده از رنگ‌های متعارف و مناسب با محیط کار در پوشش (اعم از مانتو، شلوار، چادر، روسری، مقنعه، جوراب و کفش)

ز) سایر موارد:

- عدم استفاده از هرگونه آرایش در صورت و دست‌ها
- عدم استفاده از لاک و ناخن مصنوعی و ...
- عدم استفاده غیرمتعارف از زیورآلات آشکار (انواع حلقه و نگین بینی و دندان و... و بکار بردن دستبند به دست و پا).
- عدم استفاده از عطر و ادکلن با رایحه تند

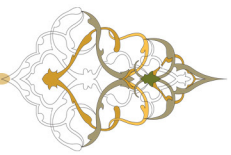
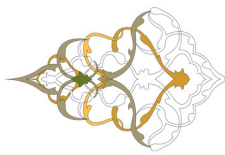
۲. شاخص پوشش آقایان :

- آراستگی موی سر و محاسن (عدم بلندی غیرمتعارف ریش ، موی سر، سیل و ...)
- عدم آرایش نمودن به سبک‌های غربی ، غیر متعارف و زننده صورت، موی سر، محاسن، ابرو و ...
- عدم استفاده از کراوات، پاپیون، کمربندهای غیرمتعارف و نمادهای غربی
- عدم استفاده از لباس‌های تنگ، بدن نما، پاره و وصله‌دار
- عدم استفاده از تی شرت، پیراهن تنگ و کوتاه و یقه باز نامتعارف
- عدم استفاده از شلوار کوتاه، تنگ، نازک و دارای پارگی، وصله، زاپ و فاق نامناسب
- عدم استفاده از طلا و هرگونه زیورآلات اعم از گردن بند، زنجیر، مچ‌بند، دستبند و گوشواره

۳. شاخص‌ها و ملحقات مشترک آقایان و خانم‌ها:

- عدم استفاده از عکس‌های غیرمجاز و بدون پوشش اسلامی در فضای مجازی از جمله عکس نمایه (پروفایل^{۴۷})
- عدم خالکوبی و تصویرگری در قسمت‌های قابل رویت بدن
- عدم چاپ و وصل هرگونه علامت، تصویر و کلمات خارجی غیرمتعارف بر روی لباس و پوشش
- عدم استفاده از لباس‌های منقوش به آرم، تصاویر نامتعارف، نوشته‌های مذاهب و نمادهای
- فرهنگ غرب، علائم فرقه‌های ضاله و گروه‌های منحرف
- خودداری از به کارگیری بانوان در پست و محل‌های سازمانی ویژه آقایان و بالعکس^{۴۸}
- به کارگیری منشی و یا مسئول دفتر مرد برای مدیران مرد و زن برای مدیران زن.^{۴۹}

۴۷ مقررات و ضوابط شبکه‌های اطلاع‌رسانی رایانه‌ای (مصوب جلسات ۴۸۲ الی ۴۸۸ مورخ ۱۳۸۰) ناظر به بند ۶-۱۰ و ۷-۱۰
۴۸ آیین‌نامه راهبردهای گسترش فرهنگ عفاف (مصوب جلسه ۵۶۶ مورخ ۱۳۸۴/۵/۴) ناظر به بند ۳۶، دستور العمل برنامه‌های درون سازمانی یازده گانه ترویج فرهنگ عفاف و حجاب در دستگاه‌های اجرائی (ادارات دولتی و نهاد های عمومی سال ۱۳۹۲) و دستور العمل برنامه‌های ده گانه درون سازمان ترویج فرهنگ عفاف و حجاب در دستگاه‌های اجرائی و استانی سراسر کشور ویزه کارکنان، مراجعین و خانواده‌ها
۴۹ همان

تبصره: به کارگیری منشی زن بد حجاب، تخلف مضاعف محسوب می‌شود.

ملاحظات:

۱. تشخیص متعارف و غیرمتعارف بودن با شورای امر به معروف و نهی از منکر هر دستگاه می‌باشد.

۲. بنا به تشخیص شورای امر به معروف و نهی از منکر، دستگاه‌ها می‌توانند لباس اداری یکسان (متحدالشکل) استفاده نمایند.

۳. ایجاد فضای امن و سالم با اتخاذ تدابیر مناسب برای جداسازی محیط بانوان از جمله در محل کار، سرویس ایاب و ذهاب و غذاخوری.

۴. بر اساس بند اول از اصل سوم قانون اساسی مبنی بر «مبارزه با کلیه مظاهر فساد و تباهی» هرگونه تظاهر به فساد و تباهی ملحق به شاخص‌های عفاف و حجاب می‌باشد. مانند:

الف) استفاده از موسیقی‌های غیرمجاز در محیط‌های کاری و وابسته به دستگاه‌ها

ب) نمایش، ترویج، تبلیغ و خرید و فروش وسایل و اجناس مغایر با حوزه عفاف و حجاب

ج) روزه‌خواری علنی، در ماه مبارک رمضان

مساله حجاب به معنای منزوی کردن زن نیست،
اگر کسی چنین برداشتی از حجاب داشته باشد
برداشتش کاملا غلط و انحرافی است. حجاب به هیچ
وجه مانع از فعالیت های اجتماعی، سیاسی و علمی نمی
باشد.

۱۳۶۸/۱۰/۲۶